

KONYA MEVLÂNÂ MÜZESİ'NDE BULUNAN 1069 NOLU EVRÂD-I MEVLÂNÂ ADLI ESERİN KİTAP SANATLARI BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Mutluhan TAŞ¹
Emine TÜRKES²

¹ Prof. Dr, Selçuk Üniversitesi, mutluhantas@gmail.com. ORCID: 0000-0002-5984-0704

² Selçuk Üniversitesi, emine.eminetrks@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6117-0650

Taş, Mutluhan, Türkes, Emine, "Konya Mevlâna Müzesi'nde Bulunan 1069 Nolu Evrâd-ı Mevlâna Adlı Eserin Kitap Sanatları Bakımından İncelenmesi" Kalemîşi, 21 (2022 Bahar): s. 103–112. doi: 10.7816/kalemisi-10-21-01

ÖZ

El yazmaları, yazının keşfinden başlayarak kâğıdın imal edilmesiyle birlikte insanoğlunun hayatında yer edinmiştir. İslamiyetin yayılmasından sonra Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması ihtiyacından dolayı da farklı sanat ekolleri ortaya çıkmıştır. Hat, tezhip, minyatür, cilt, ebru gibi sanat dalları el yazmalarının süslenmesi için ya da başka nedenlerce ortaya çıkmıştır diyebiliriz. Paha biçilmez değerde olan bu eserlerin muhafaza edilmesi de son derece mühimdir. Bu nedenle el yazması eserlerin araştırılması, gün ışığına çıkarılması ve yapılan bilimsel çalışmaların gelecek nesillere aktarılması da ayrıca önem arz etmektedir. Eser 1886 (H.1304) yılında Yenikapı Mevlevihânesi dervişlerinden Şeyh Osman Selahaddin Dede'nin isteği doğrultusunda Hattat Vahdetî Efendi tarafından hazırlanmıştır. Şeyh Osman Selahaddin ve Hattat Vahdetî Efendi'nin hayatları araştırmalar neticesinde tespit edilmiş olup eserin son sayfasında bulunan vakfiyesinde de bu kişilerce hazırlandığı tescil edilmiştir. İncelemesi yapılan "Konya Mevlânâ Müzesi 1069 Envanter Nolu Evrâd-ı Mevlânâ" adlı eserin içerisinde bulundurduğu Mevlevî Evrâd Geleneği'ne dair bilgiler taşınmasının yanı sıra döneminin hat, tezhip ve cilt sanatı özelliklerini de beraberinde barındırmasından dolayı araştırılmaya değer görülmüştür. Yazma, Türk Kitap Sanatları'ndan cilt, hat ve tezhip bakımından ele alınarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mevlevîlik, Konya Mevlânâ Müzesi, hat sanatı, tezhip sanatı, cilt sanatı, el yazması

Makale Bilgisi:

Geliş: 9 Ağustos 2022

Düzeltilme: 16 Ekim 2022

Kabul: 24 Aralık 2022

Giriş

Yazma eserlerin ortaya çıkışı aslında kağıdın icadından da öncesine dayanmaktadır. Yazma eserlerin icadı harflerin icadıyla ortaya çıkmış olması muhtemeldir. “İslâm dünyasında “yazma, el yazması, mahtût” (genellikle çoğul şekli “mahtûtât”), “dest-nûvîs, hatt-ı destî” gibi kelime ve terkiplerle belirtilen yazma eser Batı dillerinde Latince “manuscript” (çoğulunun kısaltması MSS) kelimesiyle ifade edilir” (Bilgin, 2013: 369).

İslâm'da ilk yazma eser geleneği ilk olarak Hz. Muhammed'in vefatından sonra Hz. Ebubekir'in Kur'an-ı Kerim'i yazıya geçirilmesiyle başlamıştır. Daha sonra Hz. Osman döneminde parşömenlere yazılmasıyla çoğaltıldığı bilinmektedir.

İslam dini ortaya çıktıktan sonra hızla yayılmaya başlamış ve dinin kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim'e büyük ilgi ve gereksinim duyulmuştur. O dönemde elbette kağıt üretimi yalnızca parşömeden oluştuğu için matbaa ile basım henüz tam anlamıyla yaygın değildi. Dolayısıyla ihtiyaç duyulan miktarda çoğaltılması zordu. Bu durum Talas Savaşı'na kadar devam etmiş, Talas Savaşıyla beraber Çin'den kağıt üretimi öğrenilmişti. Bu durum aslında Müslümanların İslam'ı hızla yaymasının da önünü açmıştı. Böylece kutsal kitap olan Kur'an daha fazla çoğaltılacak hem de İslam dini daha hızlı yayılmış olacaktı (Bilgin, 2013: 369).

İslâm Devletleri asırlar boyunca el yazmalarına büyük hürmet göstermişlerdir. Medrese ve kütüphanelerde yürütülen eğitim faaliyetleri de bunu desteklemiş oldu. Türklerin İslamiyeti kabulüyle birlikte İslâm öncesi sanat anlayışlarını da harmanlayarak Anadolu'da daha da ileriye taşımış oldular. (Çakmak, 2021: 475).

Matbaanın icadıyla birlikte başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere pek çok eser yazıya geçirilmesinin yanı sıra çoğaltılmış da oldu. Dini ilimleri anlatan eserler de bu yöntem sayesinde pek çok insana ulaşmış oluyordu. Zamanla ihtiyaç dışında el yazması Kur'an-ı Kerimler de üretilmiş pek çoğunun da sanat değeri taşıdığı görülmüştür. Çünkü ortaya çıkarılan el yazmaları sadece sanatsal değeri taşıdığından her biri ayrı incelikte üretiliyordu. Bu usul 19.yy'ın sonlarına hatta 20.yy'da da devam ettirilmiştir.

Cilt görünen bir maddeyi kaplayan, koruyan kısımdır. Yazma eserlerin üretimi oldukça zahmetli olduğu için ve çoğaltma imkânı zor olduğundan korumak için eserleri ciltlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Bu, zamanla kitap ciltlerinin muhafaza malzemesi olmasının yanı sıra sanatsal değer taşıyan bir özelliğe de dönüşmüş oldu.

“Arapça zehep/altın sözcüğünden türetilmiştir. Altınlamak anlamına gelir. Eserin altınla bezenmesine tezhib, tezhip yapan sanatçıya müzehhib, tezhiplenmiş esere de müzehheb adı verilir” (Can- Gün, 2015: 300). Tezhip sanatı genellikle el yazmalarının sayfa kenarlarında, sure başlarında veya durakları vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.

Hat sanatı Arapçada “yazmak, çizmek” anlamlarına gelen hatt masdarından türemiştir. Genel anlamda Arap alfabesini belirli ölçülere bağlı kalarak güzel yazma sanatıdır. Bu yüzden hat sanatı hüsnü'l hat veya hüsn-i hat anlamında kullanılmıştır (Derman, 1997: 427).

Eserin Künyesi

Eserin Adı : Evrâd-ı Hz. Mevlânâ

Hattatı: Hattat Vahdetî Bey

Dili : Arapça

Konusu : Hz. Mevlânâ'nın günlük duaları

Envanter Numarası : 1069

Bulunduğu Yer : Konya Mevlânâ Müzesi

Müze Geliş Tarihi: 1944

Müze Geliş Şekli : Müzeler Genel Müdürlüğü

Eserin Kıymeti: 4.000 TL

Eserin Yazılış Tarihi: 1886 (H.1304)

Vâkıfı: Umum Müdürlük

Müzehhib : Bilinmiyor

Yaprak Sayısı : 37

Satır Sayısı : 11

Cilt Ölçüsü: 17x12

Miklebi : Var

Sertâbı : Var

Sırtı : Düz

Şirâzesi : Var, sağlam

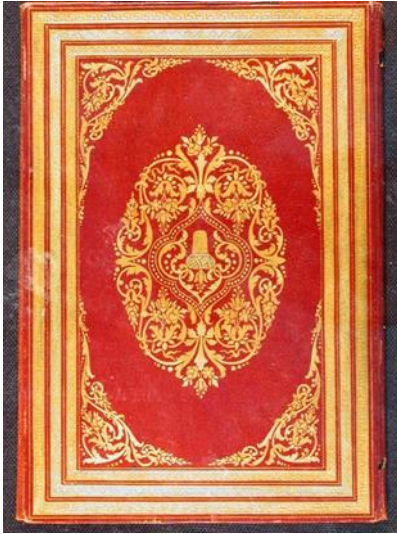
Yazı Ebadı: 12x7.

Eserin Tarihçesi

İncelemiş olduğumuz “Evrâd-ı Mevlâna” adlı eserin 18^b, 19^a ve 19^b tezhipli sayfalarından anladığımız üzere istifli olarak yazılmış halde “Yeni Kapı Mevlevî Hanesi Şeyhi Osman Selâhaddin” yazmaktadır. Buradan yola çıkarak eserin hazırlanmasında önyak olan kişi o dönemin Mevlevî büyüklerinden Şeyh Osman Selâhaddin'dir. Eser H.1305 (M.1887) yılında hazırlanmıştır. Dönemin üslubuna göre tezhip süslemeleri de bulunmaktadır (Gölpınarlı,2003: 230).

Cild Özelliği

Eserin cildi kırmızı deridir. Mıklebi bulunmaktadır. Cildin kenarı 3 sıra altın cetvelle çerçevelenmiştir. Köşebentlerinde yine cildin merkezinde bulunan şemsenin süsleme motiflerinin benzeri yer almaktadır. Cildin ortasında bitkisel bezeme ve tam merkezinde Destarlı Mevlevî Sikkesi bulunmaktadır. Cildin süslemesinde altın yoğun olarak kullanılmıştır. Yine altın yaldızlarla yapılmış çiçek demeti bulunur. Cildin içi yeşil kâğıtla kaplıdır. Üzerinde buketli çiçek motifi vardır.

Görsel 1. Eserin Ön Cildi

Görsel 2. Eserin Arka Cildi

Görsel 3. Ön İç Kapak

Görsel 4. Arka İç Kapak

Eserin iç kapak kısımlarında Rokoko döneminin etkisiyle yapılmış olan çiçek demetleri kullanılmıştır. Çiçek demetlerini bağlayan kurdele S C kıvrımlı olup dönem özelliğine göre yapılmıştır. Ön iç kapak iki sıra altın yıldızla cetvelenmiştir. En dışta kalın bir bordür, iç kısımda ise daha ince bir bordür kuşatmaktadır. Arka iç kapakta da aynı şekilde süsleme yapılmıştır. Yazmanın miklebinde de aynı bezemeler kullanılmıştır. Salbekte de altın yıldızla bitkisel süsleme bulunmaktadır. Köşelerde ise yine bitkisel süslemeli bezemeler bulunmaktadır. İç kapakların zemin rengi yeşil olarak tercih edilmiş olup, bitkisel süslemeler altın yıldız ile bezlenmiştir.

Görsel 5. Eserin Giriş Sayfası

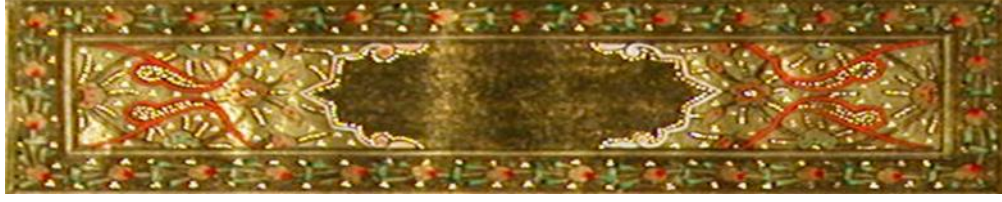

Görsel 6. Serlevha Tezhibindeki Mevlevî Sikkesi Ayrıntısı

Sure Baş Tezhipleri

“El yazması kitaplarda fasıl veya bahir adı verilen her bölümün başında bulunan, mushaflarda ise her sûrenin başladığı yeri gösteren tezhipli sahalardır.” (Duran, 2012: 63). Sure başı tezhiplerinin kullanım amacı her bir surenin başladığını göstermek içindir. Genellikle dikdörtgen formlu yapılırlar ve Kur'an-ı Kerim'de surenin ismi, nerede indiği gibi temel bilgiler de yer alabilir.

İncelemiş olduğumuz eser el yazması dua kitabı niteliğinde olması sebebiyle sure başı tezhibi kullanılmıştır. Eserin 4^a, 6^b, 8^b, 16^b, 17^a, 18^a, 18^b sayfalarında kullanılmıştır. 19. yüzyıl geleneğine uygun olarak yoğun bitkisel kompozisyonlar tercih edildiği görülmektedir. Eserin sure başı tezhipleri genel olarak birbirine benzer kompozisyonlarda hazırlanmıştır. Zeminde daima altın renk tercih edilmiştir. Tam merkezde karşılıklı olarak simetrik şekilde yapılmış ince kıvrımlı dallarla rûmi motifleri görülmektedir. Kompozisyonun en dış çerçevesinde ise duraklarda karşımıza çıkan stilize lale motifleriyle zencerek oluşturulmuştur. Altın kullanımının yoğun olmasının yanı sıra kırmızı ve yeşil renklere de başvurulmuştur. Altın genellikle bazı motifleri vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.

Görsel 7. 4. Sayfası Sure Baş Tezhibi

Görsel 8. 18. Sayfası Sure Baş Tezhibi

18^a sayfasında kullanılmış olan sure başı tezhibi diğerlerinden daha farklı şekilde kompoze edilmiştir. Boyut olarak daha ince biçimlidir. Motifler ise burada stilize çiçeklerden oluşmuş dallardan oluşmaktadır. Her iki tarafta da simetrik olarak yerleştirilmiştir. Altın kullanımı yine burada yoğundur. Yeşil ve kırmızı renkler de kullanılmıştır.

Görsel 9. 18^b Sayfası Sure Baş Tezhibi

18.b sayfasında bulunan sure başı tezhibi de farklı bir kompozisyon içermektedir. Eserin son sure başı tezhibidir. Burada diğer sayfalarda karşımıza çıkan stilize laleler yerine altınlama ile yapılmış zencerek motifleriyle kuşatılmıştır. Merkezinde bulunan pembe, mavi ve mor renklerinden oluşan üçlü şakayık buketi bulunmaktadır. 19. yüzyıl tezhipli süslemelerinin vazgeçilmezi olan şakayık buketi daha natüralist bir şekilde tasarlanmıştır. Zeminde ise çiçek ve dallardan baklava dilimli simetrik kompozisyonlar bulunmaktadır. Sağ ve sol kısımlarda ise ikişer adet palmet motifleri kullanılmıştır. En dışta kalan palmetler gümüş rengiyle vurgulanmış, iç kısımda olanlar ise yeşil renkte yapılmıştır. Kompozisyonda en çok yeşil ve tonları hâkimdir. Öte yandan altın yaldız bazı motifleri vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.

Durak Tezhipleri

Duraklar her dönemde benzersiz şekilde farklı üsluplarla kendini göstermiştir. Yapılış amacı ise el yazması Kur'an-ı Kerim'lerde okuyan kişinin gözünü yormaması içindir. Her bir durak aslında yapıldığı şekle göre isim alabilmektedir (Taşkale, 1994: 70).

Duraklar el yazması Kur'an-ı Kerim'de ayet sonunu vurgulamak amacıyla yapılmış rozet, gül vb. süsleme unsurlarıdır. Yalnızca el yazması Kur'an-ı Kerimlerde değil; el yazması dua kitaplarında da tezhipli durak süslemelerini görmekteyiz.

“El yazması kitaplar, kıtalar, levhalar gibi nesir şeklinde yazılan bütün eserlerde kullanılan tezyinî durakların örnekleri en çok görülen çeşitleri helezonî, şeşhâne, pençhâne, mücevher (geçme) ve müzehhep duraklardır. “ (Duran, 2012: 63).

“Evrâd-ı Mevlâna” adlı eserde dönem özelliğinden dolayı en çok bitkisel motifli duraklar karşımıza çıkmaktadır. Stilize lale, stilize yaprak, stilize çiçek, geometrik desenlerden yapılmış olan mücevher durak, davut yıldızı, helezoni durak, rüzgar gülü motif ve stilize yılan motif kullanıldığı tespit edilmiştir. Stilize yılan motifinin kullanım amacı ise eserin dua kitabı olması sebebiyle “şifa” göndermesi yapıldığı düşünülmektedir.

Renk olarak kırmızı, sarı, altın ve yeşil renklerin tercih edildiği görülmektedir. Duraklarda zemin renk daima altın rengidir.

MÜCEVHER DURAK	DAVUT YILDIZI	STİLİZE YILAN	STİLİZE YAPRAK	RÜZGAR GÜLÜ
				
STİLİZE ÇİÇEK	ŞEŞHANE DURAK	STİLİZE LALE	HELEZONİ DURAK	
				

Görsel 10. Eserde Tespit Edilmiş Olan Durak Motifleri

Hurde Tezînatı

Hurde tezînatı başka bir deyişle hürde tezhibi, dini el yazması eserlerde besmelede uzatılarak yazılan “sin” harfinin üzeri boş kalmaması amacıyla yapılmıştır.

Yazmanın yalnızca 4^a ve 6^b sayfalarında hurde tezhibi tespit edilmiştir (Görsel 11-12). Merkezde stilize çiçek motifleriyle sağ ve soluna uzanmış kıvrımlı dallarla bezenmiştir. Kırmızı ve yeşil renk tonları kullanılmıştır. Altın yaldızla bazı bölümleri vurgulanmıştır.

Görsel 11. 4^a Sayfasındaki Hurde Tezînatı

Görsel 12. 6^b Sayfasındaki Hurde Tezînatı

Hatime Tezhibi

Yazma eserlerin son sayfalarında yer alan tezhip çeşididir. Bu bölümde hattatın imzası, eserin kim tarafından hazırlatıldığı gibi bilgilere yer verilmektedir.

19^b sayfasında hâtîme tezhibi uygulanmıştır (Görsel 13). Bu bölümde yoğun bir süsleme mevcuttur. Sayfa cetvelle çerçeve edilmiştir. Altın, kırmızı ve yeşil renkler mevcuttur. Altının kullanımı daha yoğundur. Tezhipli süslemenin tam merkezinde yaprak motifleriyle çerçeve edilmiş bir rozet biçiminde süsleme bulunmaktadır. Bu bölümde istifli olarak eserin hazırlatılmasında emeği olan “Bab-ı Cedîd Mevlevihânesi Şeyh Osman Selâhaddin” yazmaktadır. Metnin etrafında stilize çiçeklerden oluşan bir süsleme yapılmıştır. İnce kıvrımlı dalların da kullanıldığı görülmektedir. Sağ ve sol bölümlerde ise birbirinin yansıması stilize lale figürü yerleştirilmiştir. Zeminde altın kullanımı yoğundur. Belli bir düzende yerleştirilmiş stilize çiçek motifleriyle hareketlendirilmiştir. Sağ ve solda gümüş renginde rûmî motifleri kullanılmıştır.

Görsel 13. Hatime Tezhibi

Sayfa Düzeni

Yazma toplamda 37 yapraktan oluşmaktadır. Metin bölümlerindeki bütün sayfalar tek sıra cetvelle çerçeve edilmiştir. Sure başı tezhipli sayfalarda 9 satır ile; sure başı tezhibi bulunmayan sayfaların hepsinde ise 11 satır ile metinler hazırlanmıştır. Eserin giriş sayfasında istisna olarak satır aralarında da tezhipli süslemelerin varlığı dikkat çekmektedir. Diğer sayfalarda satırları ayırmak için herhangi bir süsleme kullanılmamıştır.

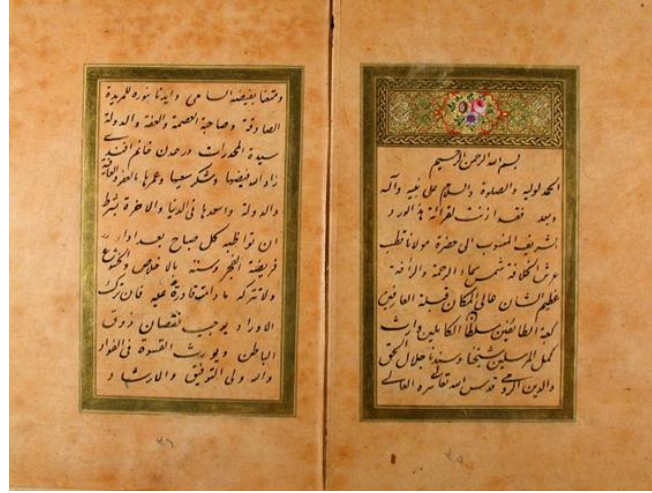
Giriş sayfasından vakfiye sayfasına kadar nesih hat ile Arapça kelimeler yazmaktadır. 1^b sayfasında “yâ”, 2^b ve 3^b sayfasında “bismillâh”, 4^b sayfasında “ve’s sultân”, 5^b sayfasında “ve aleyhe”, 6^b sayfasında “el-hâlık”, 7^b sayfasında “el muktedir”, 8^b sayfasında “velâ”, 9^b sayfasında “minnî”, 10^b sayfasında “bi inneke” 11^b sayfasında “şey’ye”, 12^b sayfasında “emrike”, 13^b sayfasında “halkıke”, 14^b sayfasında “seyyidinâ”, 15^b sayfasında “Allahümme”, 16^b “zehireti”, 17^b sayfasında “nûran” yazmaktadır. Bu kelimeler metinle bağlantılı değildir.

Her cümle sonunda durak kullanılmış ve durakların her biri farklı kompozisyonlar teşkil etmektedir.

Yazmanın metinleri 1^b sayfasından 18^a sayfasına kadar nesih hat ile yazılmıştır. Yalnızca vakfiyesi olan 18^b, 19^a ve 19^a sayfalarında tâ’lik hat kullanıldığı tespit edilmiştir.

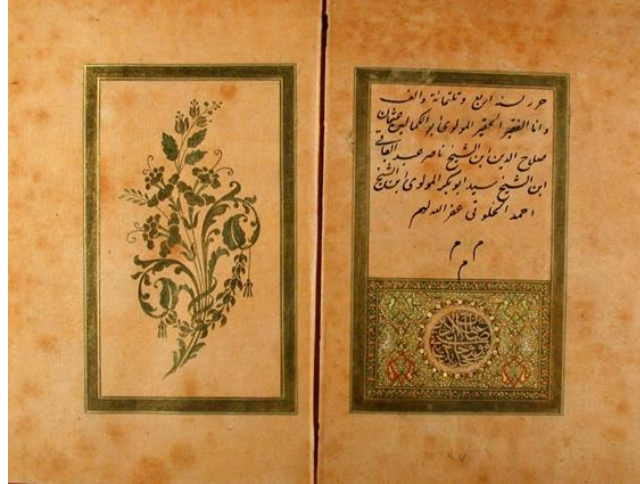
Mürekkep rengi genel olarak siyahtır. Yalnızca 14^b, 15^b, 16^a, 16^b sayfalarında bazı cümleleri vurgulamak amacıyla kırmızı mürekkep de kullanılmıştır.

Eserin Vakfiyesi

Görsel 14. Eserin Vakfiyesi 18^b-19^a

Yazmanın 18^b-19^a ve 19^b sayfalarında vakfiyesi yer almaktadır. Bu bölüm eserin ana metin bölümüne göre farklı hazırlanmıştır. Bu sayfalar tâ'lik hat ile yazılmış olup satır sayıları diğer sayfalarla aynıdır. 18^b sayfasında şukufelerle hazırlanmış sure başı tezhibi ve 19^b sayfasında hatime tezhibi yer almaktadır. 20^a sayfasında, cetvelle çerçevesiyle hazırlanmış sayfanın merkezinde büyük çiçek demeti bulunmaktadır. Bu kompozisyonun benzeri yazmanın ön ve arka iç kapaklarında da yer almaktadır. Rokoko döneminin özelliklerine göre hazırlanmış olan bu süslemede dallar S-C kıvrımlı olarak yapılmıştır. Renk olarak altın yıldız tercih edilmiştir.

Görsel 15. Eserin Vakfiyesi 19^b-20^a

Sonuç

El yazması eserler başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere pek çok dini eserin üretiminde başvurulmuştur. Türklerin İslamiyet'i kabulüyle birlikte el yazmalarına verilen önem daha da artmış bu sebeple Kur'an-ı Kerim ve diğer ilimlere sahip eserler de el yazması niteliğinde hazırlanmıştır. El yazması eserler yalnızca barındırdığı bilgilerle değil aynı zamanda içerisinde zengin süsleme unsurlarını da beraberinde bulundurmasıyla sanat tarihinde önemli bir konuma sahiptir. Başlangıcından sonuna kadar sabırla ve özenle işlenen el yazmaları tarihimizin öğrenilmesi ve araştırılmasında başvurulması gereken temel kaynaklardan biridir.

İncelemesi yapılan “Konya Mevlânâ Müzesi 1069 Envanter Nolu Evrâd-ı Mevlânâ” adlı eser Mevlevilik vird uygulamasının yanı sıra döneminin sanat özelliklerini de beraberinde barındırmaktadır. Eser bütünüyle cilt, tezhip ve hat sanatı bakımından incelenmiş olup yazıldığı dönem olan 19. yüzyıl süsleme üslubunu bütünüyle yansıtmaktadır. Eserin cilt, hat ve tezhip süslemelerinde detaylı inceleme yapılmıştır. Eserin metin transkripsiyonu ve Türkçe çevirisi daha ayrıntılı olması gerektiği için bu bölümlere yer verilmemiştir. Eserin cild süslemesi altın yaldız ile yapılmıştır. Metinler nesih hat ile yazılmış, yalnızca vakfiye sayfasında tâ’lik hat tercih edildiği görülmüştür. Sayfa düzeninde ise her bir sayfa altın yaldızla cetvelenmiştir. Tezhipli sayfalar yoğun olmamakla birlikte yalnızca serlevha tezhibi, sure başı tezhibi, hatime tezhibi ve durak tezhipleri tespit edilmiştir. Serlevha tezhibinde tığ kullanılmamış, yalnızca bitkisel kompozisyonlar tercih edilmiştir. Tezhipli süslemelerin hepsinde dönem özelliğine göre motif ve renk seçimi yapılmıştır.

Kaynaklar

- Bilgin, Orhan. “Yazma”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları Cilt.43, 2012.
- Can, Yılmaz & Gün, Recep. Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve Estetiği. İstanbul: Kayihan Yayınları.
- Çakmak, Yasin. “Vahid Paşa Yazma Eser Kütüphanesi’ndeki Fatih Devri Ciltleri”, İstanbul: Marifetnâme Dergisi, Cilt.8, Sayı.2, (Aralık (December) 2021). <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1874343>
- Derman, M. Uğur. “Hat”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları Cilt.16, 1997.
- Duran, Gülnur. “Tezhip Sanatının Kullanım Alanları”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt.41, 2012.
- Pakalın, Mehmet Zeki. “Serlevha”, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Cilt.3, İstanbul: 2004. Aktaran: Aksoy, Yeşim. “Tire Necip Paşa Kütüphanesi’nde Bulunan Kur’an-ı Kerimlerin Serlevha Tezhipleri” Osmanlı’dan Günümüze Kur’an ve Hüsn-i Hat Sempozyum Bildiri Metinleri, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2017: 771-780. Erişim Tarihi: 28.05.2022.
- Taşkale, Faruk. Tezhip Sanatının Kullanım Alanları. Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı Tezhip Programı, Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi, 1994.

Görsel Kaynakçası

- Görsel1: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 2: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 3: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 4: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 5: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 6: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 7: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 8: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 9: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 10: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 11: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 12: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069
- Görsel 13: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069

Görsel 14: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069

Görsel 15: Konya Mevlâna Müzesi. Envanter No:1069

LOCATED IN KONYA MEVLANA MUSEUM AN EXAMINATION OF THE WORK TITLED EVRAD-I MEVLANA NO 1069 IN TERMS OF BOOK ARTS

Prof. Dr. Mutluhan TAŞ
Emine TÜRKES

Abstract

Manuscripts have gained a place in the life of mankind with the manufacture of paper starting from the discovery of writing. After the spread of Islam, different art schools emerged due to the need to multiply the Holy Qur'an. We can say that branches of art such as calligraphy, illumination, miniature, binding, marbling emerged for the decoration of manuscripts or for other reasons. The preservation of these valuable works is also of utmost importance. For this reason, it is also important to research manuscripts, to bring them to light and to transfer scientific studies to future generations. The work was prepared in 1886 (H.1304) by Hattat Vahdeti Efendi in accordance with the request of Sheikh Osman Salahaddin Dede, one of the dervishes of Yenikapı Mevlevi House. The lives of Sheikh Osman Salahaddin and Calligrapher Vahdeti Efendi were determined as a result of researches and it was registered that they were prepared by these people in the foundation on the last page of the work. In addition to the fact that the work titled "Konya Mevlânâ Müzesi 1069 Inventory Nolu Evrâd-ı Mevlânâ" that we have examined contains information about the Mevlevi Evrâd Tradition, it has been deemed worthy of research because it also contains the calligraphy, illumination and skin art features of the period. Manuscript was examined in terms of binding, calligraphy and illumination from Turkish Book Arts.

Keywords: Mevlevisim, Konya Mevlana Museum, Turkish handwriting art, Turkish illumination art, The art of skin, Manuscript.